

Tietopaketti EU:n finanssipoliittisista säännöistä ja niiden uudistuksista

28.10.2025

Minna Punakallio

Taustaa:

- EU:n finanssipoliittiset säännöt (EU 2024/1263 ja EU 2024/1264) ohjaavat julkisen talouden hoitoa jäsenmaissa. Fipo-sääntökehikko on muodostunut perussopimuksesta (alijäämä- ja velkakriteeri) sekä vakaus- ja kasvusopimuksesta (ennaltaehkäisevä ja korjaava osa).
- EU:n uudet finanssipoliittiset säännöt astuivat voimaan 30.4.2024. Uudistuksella pyritään estämään jäsenvaltioiden liiallinen velkaantuminen.
- EU:n fipo-sääntöjen muutokset on vietävä kansalliseen lainsäädäntöön 1.1.2026. [HE-luonnos](#) oli lausuntokierroksella kesällä ja uudistusta valmisti myös parlamentaarinen työryhmä. Parlamentaarinen työryhmä saavutti julkisen talouden hoitamisesta [sopimuksen](#) 14.10.2025. EU:n jo hyväksymän Suomen kansallisen poikkeuslausekkeen voimassaolon vuoksi lain velvoitteet tulisivat voimaan näillä näkymin vasta 2031.
- Uudistuksen onnistumisen tai epäonnistumisen ratkaisee jäsenmaiden finanssipolitiikan toimeenpano ja sen tulokset.

Yleistä hyvistä finanssipoliittisista säännöistä

- Tavoitteena turvata julkisen talouden kestävyys
- Säännön tulee olla yksinkertainen, joustava ja toimeenpantava

EU:n fipo-sääntöuudistuksen pääkohdat

- Suurin osa muutoksista kohdistuu vakaus- ja kasvusopimuksen (keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma) ennaltaehkäisevään osaan ja sen sisältöön.
 - Jäsenmaa sitoutuu strategisesti noudattamaan nettomenopolkua eli sallittua julkisten nettomenojen vuotuista kasvuvauhtia. Ns. sopeutuspolku perustuu ensisijaisesti maan velkakestävyyteen. Jäsenmaa voi hakea enintään kolmen vuoden lisäsopeutusaikaa, jos se sitoutuu tekemään rakenteellisia uudistuksia ja investointeja.
 - Uudistusten ja investointien tulee tukea julkisen talouden kestävyyttä ja EU:n yhteisiä politiikkaprioriteetteja
 - Jos valtion velka-aste ylittää 60 prosenttia, myös velkakriteerin rikkoutumista arvioidaan nettomenopolulta poikkeamisen perusteella.
- Alijäämäkriteerin rikkoutumisesta aiheutuva liiallisen alijäämän menettely ennallaan
- Suunnitelmaa laadittaessa jäsenmaiden on käytävä teknistä vuoropuhelua komission kanssa. Komissio seuraa poikkeamia nettomenopolulta (valvontatili, joka nollautuu, kun neuvosto hyväksyy uuden suunnitelman).

Nettomenojen laskukaava muistuttaa läheisesti aiempaa menosäännöstä

- Valtio, kunnat, hyvinvointialueet, sosiaaliturvarahastot
- Menojen lisäksi myös harkinnanvaraiset tulopuolen toimet, kuten kunnallisveromuutokset
- Nettomenopolku ei rajaa tarkasti toimia, joita hallitus voi käyttää

Taulukko 1: Nettoperusmenojen laskutapa

- julkisten menojen kokonaismäärä
- valtion korkomenot
- EU-ohjelmiin liittyvät menot, jotka katetaan täysin unionin tuloilla
- EU-rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvat kansalliset menot
- työttömyysetuuksien suhdanteesta riippuvat tekijät
- harkinnanvaraiset tulotoimenpiteet
- +/- kertaluontoiset tulot ja menot

= nettoperusmenot

Ehdotettu säännöstö julkisen talouden finanssipolitiikalle Suomessa

- Suomessa uutta finanssipoliittis-rakenteellista suunnitelmaa kutsutaan keskipitkän aikavälin suunnitelmaksi. Suunnitelma vuosille 2025-2028 hyväksyttiin EU:n neuvostossa 21.1.2025. Suunnitelma tehdään jäsenmaissa vaalikausittain.
- EU:n fipo-sääntöjen ydin on **nettomenopolun** noudattaminen ja seuranta: EU:n neuvostossa hyväksytty nettomenopolku (muutos, %): **1,6** (2025), **1,9** (2026), **2,6** (2027-2028)
 - Suomi hakenut kansallista poikkeuslauseketta vuosille 2025-2028 kasvavien puolustusmenojen johdosta
- **Julkisen talouden alijäämä saa olla enintään 3 % suhteessa BKT:een** (johtopäätöksiin vaikuttaa, onko velkasuhde ali vai yli 60 prosentin viitearvon). Suomen alijäämä 4,4 % suhteessa BKT:hen v. 2024.
 - Komissio arvioi syksyllä 2024, että ylitys oli poikkeuksellinen. Komissio voi olla päättämättä liiallisesta alijäämämenettelystä, jos viitearvon ylitys selittyy puolustusmenojen kasvulla ja kansallinen puolustuslauseke on aktivoitu.
- Julkinen velka saa olla enintään 60 % suhteessa markkinahintaiseen bruttokansantuotteeseen. Suomen julkisyhteisöjen velkasuhde oli 82,5.
 - Komissio arvioi valtion joutumista EDP-menettelyyn velkakriteerin perusteella valtiolle hyväksytyn nettomenopolun noudattamisen kautta: valvontatilin poikkeamat).
 - Jos velkasuhde ylittää 90 prosentin rajan, velkasuhdetta tarvitsee pienentää yhdellä prosenttiyksiköllä vuodessa

**Nettomenopolku on jatkossa ainoa
julkisen talouden seurannassa ja
sääntöjen noudattamisen valvonnassa
käytettävä operatiivinen indikaattori.**

Velkajarru tukee EU:n fipo-sääntöjen toimeenpanoa

- Parlamentaarinen [sopimus](#) 14.10.2025 siitä, millaisiin velanhallinnan kansallisiin tavoitteisiin eduskuntapuolueet sitoutuvat tulevina vuosina.
- Julkisen velan hoitoa ohjataan rahoitusasemataavoitteilla
- Asettaa julkisen talouden hoidolle kolme uutta tavoitetta vuodesta 2031 alkaen:
 - Julkisyhteisöjen velkasuhde (julkisen velan suhde bkt:hen) on enintään 60 prosenttia ja pitkällä aikavälillä 40 prosenttia
 - velkasuhteen aleneminen keskimäärin **vähintään 0,75 prosenttiyksikköä** vuodessa
 - korkeintaan 2,5 prosenttiyksikön vuotuinen alijäämä.
- Kriisilauseke
- Fipo-lain rahoitusasemataavoitteet valmistelee parlamentaarinen työryhmä. Työ [käynnistynyt](#) 24.10.2025

Mitä velkajarrusta pitäisi ajatella?

Tärkeä tavoite

- Valtiolla tulee säilyä tulevaisuudessa velanottokyky kohtuullisilla kustannuksilla. Suomi on pieni, avoin kansantalous, joten on luontevaa pyrkiä euroaluetta pienempään velkasuhteeseen.
- Velkasuhteen supistaminen 0,75 prosenttiyksiköllä on hidas tahti. Tasaisella vauhdilla 40 prosentin taso saavutettaisiin **noin 60 vuoden kuluttua**.
- Velkajarrun vaikutus riippuu siitä, miten tavoitteita toteutetaan sekä mikä on talouskehityksen ja inflaation vauhti.
- Liian voimakas sopeutus heikentää talouskasvua ja syventää alijäämiä. Suomen ongelma on kuitenkin se, että päättäjät eivät löydä aidosti toimivia säästöjä (osaoptimointia). Mittavien säästöjen ohella tehdään samaan aikaan myös menoja lisääviä ja tuloja vähentäviä päätöksiä.

**Kaikkiin julkista
sektoria
heikentäviin
päätöksiin on
suhtauduttava
kriittisesti.**

Lausunto valtiovarainministeriölle 29.8.2025 (377/03.01.00/2025) Minna Punakallio

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen talouden hoitamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laiksi

Velkakestävyys

EU:n jäsenvaltioiden velkakestävyys vahvistaminen on tärkeä pitkän aikavälin talouskasvua ja valinnanmahdollisuuksia tukeva tavoite. Velkakestävyys tavoitetta ei tule vesittää sillä, että saman finanssipolitiikan lainsäädäntökokonaisuuteen nivotaan tavoitteita ja poikkeuksia muun muassa vihreän siirtymän, digitalisaation, osallistavuuden ja kestävyisyyden investoinneille sekä puolustusvoimavaroille.

Toisaalta julkisen talouden kestävyys vaatii sopeutustoimien ohella punnittuja kasvutoimenpiteitä. Velan määrä tai velkasuhde ei ole itseisarvo, vaan se, että yhteiskunnan palvelut tuottavat kansalaisille lisäarvoa ja velan hoitamiseksi saavutetaan riittävät tulot.

Velkakestävyystavoitteen toteuttamiskelpoisuus lähtee kuitenkin siitä, että tavoite on saavutettavissa oleva ja perusteltavissa äänestäjille lyhyen aikavälin päätöksenteossa. Uudessa finanssipoliittisessa lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi kansallinen numeerinen pitkän aikavälin velkasuhdetavoite. Velkasuhdetavoitteeksi ehdotetaan enintään 40 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Jos velkasuhde on tätä korkeampi, sitä pyritään laskemaan kahdeksan vuoden tarkasteluajanjaksolla ja tiukennetulla rahoitusasematavoitteella kohti tavoitetasoa. Velkasuhdetavoitteen kiinnittäminen

[Lue koko lausunto](#)

”On tärkeää, että lainsäädäntöön kirjatulla tavoitteilla ja määräyksillä ohjataan julkista taloutta kohti tasapainoa ja velkaantumisen taittamista. Kunnat ovat osa paikallishallintoa ja osa julkista taloutta. Paikallishallinnon rahoitusasema ja menot vaikuttavat julkisyhteisöjen rahoitusasemaan ja nettomenoihin. Kunnilla on myös itsehallinnon myötä vastuu sopeuttaa talouttaan muun muassa toimintatapojen uudistamisella, veronkorotuksilla ja menoleikkauksilla.”

”Eri hallituskausilla tehdään lukumääräisesti vähintäänkin satoja kuntien tehtäviä ja taloudellista asemaa koskevia päätöksiä. Valitettavasti näiden päätösten joukossa on toistuvasti varsin tuntuvia lisäyksiä kuntien menoihin, pistemäisiä muutoksia julkisen sektorin sisäisiin rahoitusvastuisiin sekä leikkauksia kuntien valtionrahoitukseen ilman, että samalla vähennettäisiin kuntien tehtäviä tai velvoitteita. Näin siitäkin huolimatta, että hallitusohjelman tavoitteilla tähdätään julkisen sektorin rahoitusaseman vahvistamiseen. Käytännön politiikka ohittaa finanssipoliittisen lainsäädännön ja hallitusohjelmien tavoitteet hyvin helposti.”

Velkajarru ja kuntavaikutukset

- Ei välittömiä muutoksia kuntalakiin
- Taloudellinen niukkuus jatkuu kunta-valtio-suhteessa

Taustaa: Joitakin lähteitä velkajarrusta:

- <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011557929.html>
- <https://www.is.fi/politiikka/art-2000011556960.html>
- <https://sorsafoundation.fi/katsaus-velkajarrun-konepellin-alle/>
- <https://yle.fi/a/74-20182329>
- <https://yle.fi/a/74-20188253>
- <https://www.aamulehti.fi/kotimaa/art-2000011560629.html>
- <https://www.kauppalehti.fi/uutiset/a/e38f668f-c93e-41bf-929b-6fce7e953abc>
- <https://www.suomenmaa.fi/uutiset/arviointineuvoston-puheenjohtaja-syvan-taantuman-tulisi-olla-syy-poiketa-velkajarrun-tavoitteista/>